

Schikkingen beter nageleefd dan vonnissen

Het nut van onze filosofie is weer eens bewezen: onlangs is het onderzoeksrapport 'De daad bij het woord. Het naleven van rechterlijke uitspraken en schikkingsafspraken' verschenen.

Het onderzoek richt zich op de vraag in hoeverre vonnissen en schikkingen in civiele procedures bij de Nederlandse rechtbanken werkelijk worden uitgevoerd. Omdat de executie van vonnissen in Nederland vrijwel zonder overheidsbemoeienis plaatsvindt, bestaan er geen officiële registraties die inzicht geven in de mate waarin rechterlijke uitspraken worden nageleefd. Het onderzoek is een verkennende studie bij twee rechtbanken en uitgevoerd in opdracht van de Raad voor de rechtspraak en het Ministerie van Justitie. De studie is verricht door dhr. dr. R.J.J. Eshuis, een onderzoeker van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum (WODC) van het Ministerie van Justitie. Uit het onderzoek komt naar voren dat in ruim tweederde van de gevallen de vordering naar tevredenheid wordt afgedaan. Dwangmiddelen hebben weinig effect op partijen die toch al niet van plan zijn om mee te werken aan het afbetalen van de vordering.

In het merendeel kan vorderende partij tevreden worden gesteld

Bij de betrokken rechtbanken worden geschillen behandeld met een financieel belang van tenminste 5.000 euro. Aan partijen die betrokken waren bij civiele procedures die eind 2004 werden afgerond, is drie jaar na het beëindigen van die procedures gevraagd of de uitspraak of schikkingsafpraak is nagekomen. In het gros van de onderzochte zaken gaat het om een uitspraak over financiële verplichtingen.

In ongeveer eenderde deel van de onderzochte procedures is vonnis gewezen zonder aanwezigheid van de gedaagde (bij verstek), in nog eens eenderde deel deed de rechter uitspraak nadat beide partijen hun standpunten uiteengezet hadden (op tegenspraak) en in eenderde deel van de zaken kwamen de partijen een schikking overeen.

Uit het onderzoek blijkt dat na drie jaar 31% van de verstekvonnissen volledig is nageleefd, bij de vonnissen op tegenspraak is dat 74% en bij schikkingsafspraken 85%.

De belangrijkste oorzaak van het niet naleven van het vonnis is dat de verplichte partij de financiële verplichting niet kan voldoen. In bijna 20% van de zaken waarin het vonnis niet (of niet volledig) wordt nageleefd, gebeurt dat met instemming van de partij die iets tegoed heeft. In ongeveer 15% van de zaken met niet-nageleefde verplichtingen meent de ontvangende partij slachtoffer te zijn van zwendel.

Wanneer de resultaten van dit onderzoek worden omgerekend naar een landelijk beeld, dan zou uiteindelijk in bijna zeven van de tien procedures de 'winnende' partij tevreden worden gesteld: of doordat hij krijgt wat door de rechter is toegewezen of in een schikkingafpraak is overeengekomen of omdat in overleg met de wederpartij een andere afspraak wordt gemaakt.

Inzet van dwangmiddelen

In het onderzoek is ook nagegaan in hoeverre beslag voorafgaand aan de procedure (conservatoir beslag) bijdraagt aan de uiteindelijke naleving van het vonnis of het bereiken van een schikking. Uit het onderzoek blijkt dat in zaken met conservatoir beslag een goede naleving en veel schikkingen worden bereikt. Dwangmiddelen hebben weinig vat op partijen die doelbewust de naleving van het vonnis of de schikking omzeilen door bijvoorbeeld bezittingen op andermans naam te zetten of via frauduleuze faillissementen.

Bron: ministerie van Justitie